

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2008/191

BETREFT: Beroepssecundair onderwijs: kosten driedaagse reis.

1 PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 08.01.2008

1.2 Verzoeker

Ouder van een leerling.

1.3 Betrokken school

Niet bekend.

1.4 CZB

Een e-mailbericht werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 8 januari 2008. Bij e-mailbericht van 21 januari 2008 werd de vragende partij uitgenodigd voor de zitting van de Commissie van 28 januari 2008.

2 STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

De dochter van verzoekster volgt het zevende jaar beroeps, afdeling kantoor. Voor hun eindwerk moeten de leerlingen van dat jaar een driedaagse reis naar Amsterdam inrichten waaraan heel wat kosten zijn verbonden. Hoeveel die kosten bedragen weten de leerlingen nog niet. Deze reis vindt plaats in maart en kost vermoedelijk 200 euro. Niet deelnemen zou inhouden dat ze niet geslaagd zijn voor de geïntegreerde proef.

Die kosten zullen zijn:

- reis naar Amsterdam;
- twee overnachtingen met ontbijt;
- twee opgelegde bezoeken, drie zelf uit te zoeken bezoeken (toegang en verplaatsing te betalen);
- Bijkomende kosten: eten 's middags en 's avonds.

Verzoekster vraagt of dit allemaal kan en wijst erop dat ze van een overlevingspensioen leeft.

3 STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

/

4 ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur: 28 januari 2008, 11.15 uur.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Walter Cools, Hilde Timmermans, Etienne Becuwe, Jean Dujardin, leden.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Geen

5 ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13: De Lid-Staten maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

Art.V.13: In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de schoolraad bepalen schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende het zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

* Omzendbrief SO/2004/06 van 5 mei 2004 betreffende extramuros activiteiten in het secundair onderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden aan de ouders, mits de regeling gevolgd wordt inzake overleg en informatie.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling binnen het leerplichtonderwijs aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen absolute kosteloosheid bestaat, wel kosteloze toegang. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in een evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

De Commissie zorgvuldig bestuur herneemt haar standpunt dat de school aan de ouders geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt. Met reële kosten bedoelt de Commissie zorgvuldig bestuur dat ouders of leerlingen geen bijdrage moeten leveren voor goederen en diensten die ze effectief niet ontvangen.

Schoolreizen

De driedaagse reis naar Amsterdam vormt een extramuros activiteit waarvoor de modaliteiten geregeld zijn in de omzendbrief SO/2004/06 van 5 mei 2004 betreffende extramuros activiteiten in het secundair onderwijs (<www.ond.vlaanderen.be/zorgvuldig_bestuur>, onder ‘regelgeving’)

Volgens die omzendbrief moet het schoolreglement informatie over het schoolbeleid inzake extramuros activiteiten bevatten en moeten eventuele kosten voor deze activiteiten die aan ouders/leerlingen worden doorgerekend, voorkomen op de bijdragelijst die vóór het begin van het schooljaar wordt opgesteld. Indien de deelname verplicht is moet dit in het schoolreglement opgenomen zijn. Indien het schoolreglement de deelname niet verplicht dan moeten niet-deelnemende leerlingen op een pedagogisch verantwoorde manier binnen de instelling opgevangen worden, wat betekent dat voor hen activiteiten worden opgezet die aansluiten bij de aanpak van de extramuros activiteit. De instelling zal ook naar best vermogen initiatieven nemen die financiële belemmeringen vermijden, bv. via het opzetten van een systeem van schoolsparen.

De onderwijsregelgeving voorziet dat de jaarplanning van extramuros en parascolaire activiteiten en de lijst van de bijdragen die aan ouders kunnen gevraagd worden alsook de regeling inzake de afwijkingen die op deze bijdrageregeling toegekend worden, voorwerp zijn van overleg in de schoolraad. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan voor financieel minder gegoede gezinnen.

Rekening houdende met de bij decreet vastgelegde bevoegdheden van de schoolraad geeft de Commissie zorgvuldig bestuur voorrang aan het proces van participatie. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de schoolraad. Ouders, personeel en school kunnen in de schoolraad bespreken of bepaalde schooluitgaven wenselijk zijn (schoolreis) en of een bepaalde schoolbijdrage correct is (bedrag schoolreis). Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders schriftelijk, duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen. De ouders moeten voor de start van het schooljaar een schriftelijk overzicht hebben van de kosten voor het betrokken schooljaar, ook van de verschillende schoolreizen en hun totale kost.

Aangezien de vragende partij niet bekend heeft gemaakt over welke school het gaat kan de Commissie niet nagaan of er in de schoolraad overleg was en of de ouders bij de inschrijving schriftelijk en precies werden geïnformeerd over de aard van de activiteiten en over de te verwachten kosten.

De Commissie herhaalt haar standpunt dat meer dan eens meerdaagse buitenlandse reizen niet noodzakelijk zijn in het kader van eindtermen. Elke school dient zich te bezinnen over de vraag of een soms vrij dure uitstap wel degelijk zoals hier onderdeel van een geïntegreerde proef moet uitmaken en of er voor de ouders geen minder belastende alternatieven bestaan.

De Commissie komt tot volgend advies:

De effectieve kosten kunnen in rekening gebracht worden bij de ouders, op voorwaarde dat die kosten in een evenwichtige verhouding staan tot de doelgroep van het secundair onderwijs. Voor schooluitstappen kan dus aan de ouders een bijdrage gevraagd worden. Die bijdrage moet aan de ouders duidelijk, schriftelijk en precies bij het begin van het schooljaar ter kennis gebracht worden.

Het schoolbestuur (directie) moet samen met de ouders (schoolraad) jaarlijks op kritische wijze de aangerekende kosten evalueren. Het moet de bedoeling zijn om het leren en opvoeden zo weinig mogelijk financieel te belasten met dure activiteiten.

Brussel, 28 januari 2008

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter